

Tvättmaskin anno 1767

I det anonyma häftet *Beskrifning om en tvätt-machine* ..., tryckt hos Peter Hesselberg i Stockholm år 1767, får man en fullständig instruktion och en ritning av denna arbetsbesparande nymodighet. Texten är ursprungligen författad av tysken Jacob Christian

Schäffer (1718-1790). Schäffer hade många strängar på sin lyra: Han var professor, botaniker, mykolog, entomolog, ornitolog och mer därtill. Som vetenskapsman korresponderade han bland annat med Carl von Linné. Han hade ett rikt kuriosakabinett, Museum Schaefferianum, som var öppet för allmänheten.

Förutom detta var han även uppfinnare och ligger bakom denna tidiga tvättmaskin, som först presenterades på tyska under titel *Die bequeme und höchstvortheilhafte Waschmaschine*, en skrift som alltså översattes och utkom på svenska redan samma år. Utifrån detta häfte kunde den som ville själv låta bygga sig denna handdrivna tvättmaskin. Förutom att beskriva konstruktionen i alla dess delar och hur man använder den, så framhåller Schäffer detta hushållsredskaps alla fördelar: *”Den som intet är aldeles intagen af Fördomar och gammalt bruk, kan ej undgå at finna, det med detta Twättnings-sättet göres mycken besparing, så wäl i anseende til Kläderne, som i Såpa, Folck och Tid.”*

Schäffer experimenterade även med elektricitet, men först på 1900-talet kom den första eldrivna tvättmaskinen. Idag har vi alla dessa eldrivna tvättmaskiner till vårt förfogande, Något som de allra flesta av oss nog är tacksamma över.

Detta tunna häfte sitter sammanbundet i en volym med flera småtryck inom naturvetenskap och medicin i det Bergianska biblioteket, deponerat på Stockholms universitetsbibliotek.

Text och bild: Helena Backman

Med tillstånd av:

Tommy Westergren

SUB Specialsamlingar

specialsamlingar@sub.su.se